

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2003 m. kovo 27 d. Nr.1010-10-45
Vilnius

Valstybės kontrolės 2002-06-27 pavedimu Nr.1010-10, mes atlikome Valstybinės mokesčių inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - Valstybinė mokesčių inspekcija) 2002 metų valstybinį finansinį auditą.

Be to, 2002 metų finansinis auditas buvo atliktas Vilniaus, Klaipėdos ir Alytaus apskričių valstybinėse mokesčių inspekcijose.

Šio finansinio audito tikslas – nustatyti, ar Valstybinės mokesčių inspekcijos suvestinės finansinės ataskaitos 2003-01-01 parodo tikrą bei teisingą būklę ir ar jos sudarytos remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais bei atlikti finansinės atskaitomybės ir sandorių auditą, apimančių teisės aktų laikymosi priežiūrą.

Atlikome šių 2003-01-01 finansinių ataskaitų auditą: Išlaidų sąmatų vykdymo balanso (forma Nr.1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitos (forma Nr.2) ir kitų apyskaitų (formos Nr.3-1,3-11,5,6,7, 8,9,10,11,12,13) bei paaiškinamojo rašto.

Finansinis auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, patvirtintus valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr.V-26 (Žin., 2002, Nr.20-790), ir vadovaujantis kitais teisės aktais, reglamentuojančiais biudžetinių įstaigų apskaitos tvarkymą ir asignavimų naudojimą.

Finansinio audito metu ištyrę vidaus kontrolę ir rizikos faktorius (veiksnius), susijusius su institucijos veikla bei apskaitos sistemomis, mes parengėme audito programas (ilgalaikio turto, darbo užmokesčio, finansinės atskaitomybės rodiklių) ir atlikome savarankiškas (detalias) procedūras, sumažinančias audito riziką, bei surinkome įrodymus, reikalingus finansinio audito ataskaitai ir nuomonei pareikšti.

Ši ataskaita:

- yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto bei ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausanti turta, dalis;

- pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas Valstybinio audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatytu terminu.

Valstybinė mokesčių inspekcija (įskaitant apskričių valstybines mokesčių inspekcijas) 2002 metais dviems programoms vykdyti gavo Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2001-12-13 Nr.IX-643 su vėlesniais pakeitimais) bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-01-28 nutarimu Nr.119 “Dėl 2002 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo” (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintus asignavimus – 175722,4 tūkst. Lt.

Valstybinė mokesčių inspekcija (įskaitant apskričių valstybines mokesčių inspekcijas) per 2002 metus nepanaudojo ir į valstybės biudžetą pervedė 1195,6 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, iš jų: Vilniaus AVMI – 675,7 tūkst. Lt, Kauno AVMI – 192,5 tūkst. Lt, Klaipėdos AVMI – 188,7 tūkst. Lt, Panevėžio AVMI – 99,0 tūkst. Lt, Šiaulių AVMI – 4,0 tūkst. Lt, Tauragės AVMI – 20,2 tūkst. Lt, Utenos AVMI – 12,6 tūkst. Lt, VMI prie FM – 2,9 tūkst. Lt.

Valstybinės mokesčių inspekcijos 2002 metais gautus valstybės biudžeto asignavimus panaudojo pagal nustatyta tvarka sudarytas sąmatas ir neviršijo Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-01-28 nutarimu Nr.119 ir sąmatose patvirtintų asignavimų paprastosioms (iš jų darbo užmokesčiui) ir nepaprastosioms išlaidoms:

(tūkst.Lt)

Programų kodai	Funkcinės klasifikacijos kodas	Programų pavadinimai	Patvirtinti asignavimai, įskaitant patikslinimą	Gauti asignavimai	Kasinės išlaidos	Faktinės išlaidos	Palyginimas	
							kasinių išlaidų su patvirtintais asignavimais	faktinių išlaidų su patvirtintais asignavimais
A	B	C	1	2	3	4	5	6
		IŠ VISO	181547,1	174526,8	174479,8	169794,6	-7067,3	-11752,5
1.1		Mokesčių administravimas	150353,0	147125,9	147125,9	144570,7	-3227,1	-5782,3
1.3		Spec. apskaitos blankai ir banderolės	31194,1	27400,9	27353,9	25223,9	-3840,2	-5970,2

Valstybinė mokesčių inspekcija (įskaitant apskričių valstybines mokesčių inspekcijas) Lietuvos Respublikos 2002 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 3 priedėlyje patvirtintą pajamų už teikiamas paslaugas įmokų į valstybės biudžetą užduotį įvykdė 90,1 proc., arba 2876,0 tūkst. Lt mažiau nei patvirtinta (1.3 programa "Specialūs apskaitos blankai ir banderolės").

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Mokesčių administravimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo (2001-06-26 Nr.IX-394) 5 str., nuo 2002-01-01 buvo pripažinta netekusi galios Mokesčių administravimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalis, pagal kurią valstybinėms mokesčių inspekcijoms materialinei bazei stiprinti ir darbuotojams materialiai skatinti buvo papildomai skiriama 30 proc. patikrinimų metu išieškotų į valstybės biudžetą lėšų. Iš šios sumos valstybinėms mokesčių inspekcijoms materialinei bazei stiprinti buvo skiriama 75 proc. (Finansų ministerijos leidimu), o likusios lėšos naudojamos jų darbuotojams skatinti ir socialinėms garantijoms teikti.

Pasibaigus 2001 metams (t.y. netekus galios minėtai įstatymo nuostatai), Valstybinė mokesčių inspekcija prie FM 2002-01-14 raštu Nr.05-08-265 (pasirašė l.e. viršininko pareigas J.Gurauskas) kreipėsi į Finansų ministeriją su prašymu leisti Valstybinei mokesčių inspekcijai prie FM per 2001 m. gruodžio mėn. patikrinimų metu išieškotas į valstybės biudžetą lėšas, skirtas materialinei bazei stiprinti 998364 Lt (75 proc.), patvirtinti ir naudoti iki 2002 m. balandžio 1 d. apmokėti sutartims, pasirašytoms 2001 m., bei kitoms išlaidoms.

Finansų ministerija 2002-01-22 raštu Nr.17-07-0200853/0200809 (pasirašė finansų ministrė D.Grybauskaitė) leido 998364 Lt lėšas materialinei bazei stiprinti naudoti per 2001 metus susidariusioms išlaidoms apmokėti.

Pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos prie FM viršininko M.Strumskio patvirtintas VMI 2001 m. gruodžio mėn. į valstybės biudžetą išieškotas lėšas, skirtas materialinei bazei stiprinti ir socialinėms darbuotojų garantijoms teikti, ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie FM 2002-01-29 raštą Nr.05-08-638 (pasirašė viršininko pirmasis pavaduotojas J.Gurauskas), inspekcijoms buvo patvirtinti papildomai skirtų lėšų dydžiai: materialinei bazei stiprinti – 998364 Lt (šios lėšos centralizuojamos) ir 332784 Lt - darbuotojams materialiai skatinti bei socialinėms garantijoms teikti, iš viso 1331148 Lt.

Gavus Finansų ministerijos minėtą leidimą, Valstybinė mokesčių inspekcija materialinei bazei stiprinti skirtas 998364 Lt lėšas panaudojo taip: 2002-05-14 113280 Lt apmokėjo už Informacinės sistemos auditą (sutartis sudaryta 2001 m.), o likusią dalį - audituojamiems metams pasibaigus (2003-01-03) pervedė į valstybės biudžetą (t.y., po metų netekus galios minėtai įstatymo nuostatai). Be to, 332784 Lt buvo skirta darbuotojams materialiai skatinti bei socialinėms garantijoms teikti (išmokėta - 222788 Lt), iš jų: Vilniaus AVMI – 80817 Lt, Alytaus AVMI – 2617

Lt, Kauno AVMI – 95466 Lt, Klaipėdos AVMI – 31487 Lt, Marijampolės AVMI – 25754 Lt, Panevėžio AVMI – 29329 Lt, Šiaulių AVMI – 57558 Lt, Tauragės AVMI – 7771 Lt, Utenos AVMI – 1985 Lt.

Taigi, valstybinės mokesčių inspekcijos panaudojo 446064 Lt lėšų (iš jų: 332784 Lt - vienkartinėms išmokoms ir 113280 Lt - už auditą) nebegaliojant Mokesčių administravimo įstatymo 8 str. 2 d. (1995-06-28 Nr.I-974 redakcija) nuostatoms.

Nesilaikydama Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (1999-07-08 Nr.VIII-1316) 43 str. 8 p. nuostatos, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininkė V.Latvienė 2002 m. gruodžio mėn. leido skirti trims darbuotojams (D.Aleknavičiui, E.Soldatkovui ir G.Voroneckaitėi) pašalpas studijoms apmokėti (atitinkamai skirta 1100, 1250, 1150 Lt, iš viso 3500 Lt; atitinkamai išmokėta 704, 800, 736 Lt, iš viso 2240 Lt). Tuo padaryta 2240 Lt žala institucijai.

Atkreiptinas dėmesys, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 1999-11-15 įsakymu Nr.231 patvirtintos Instrukcijos V dalies “Materialinės pašalpos” nuostatos nėra patikslintos ir prieštarauja aukščiau minėto įstatymo nuostatoms.

Atkreiptinas dėmesys, kad Vilniaus AVMI (viršininkė B.Jurgelevičienė, Finansų skyriaus vedėja V.Jurnienė) Išlaidų sąmatų vykdymo 2003-01-01 balanso (forma Nr.1) likučiai ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (subsąskaita 178 „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“) neatitinka žurnale - didžiojoje knygoje nurodytiems duomenims 43,9 tūkst. Lt dėl debitorinio – kreditorinio išskolinimo apskaitos tvarkymo sintetinės apskaitos registro 178 subsąskaitoje saldo metodu ir dėl iš darbo atleistos darbuotojos išskolinimo apskaitos 180 subsąskaitos „Atsiskaitymai su darbuotojais pagal darbo užmokestį“ debete (697,29 Lt).

Pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 7 str. 1 d. 3 p. bei 5 str. 1 d. 6 p. ir Biudžetinių įstaigų įstatymo 8 str. 4 d. valstybės biudžeto asignavimų valdytojas įstatymų nustatyta tvarka atsako už savo vadovaujamų ir pavaldžių institucijų teisingą buhalterinę apskaitą, finansinių bei statistinių ataskaitų teisingumą ir jų bei apskaitos duomenų atitikimą bei privalo užtikrinti šių ataskaitų teisingumą.

Tiesioginiai mokėjimai tiekėjams atliekami ir valstybės biudžeto lėšos į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos sąskaitą banke pervedamos per kompiuterizuotą Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų (VBAM) sistemą pagal įstaigos pateiktas mokėjimo paraiškas atsižvelgiant į poreikį kiekvienai mokėjimo procedūrai atlikti (valstybės biudžeto lėšos smulkioms išlaidoms pervedamos neviršijant nustatyto limitu mėnesiui). Kompiuterizuotos VBAM sistemos duomenys nenaudojami įstaigos finansinei atskaitomybei sudaryti.

Kasinių ir faktinių išlaidų analitinė apskaita tvarkoma pagal programas, išlaidų funkcinės ir ekonominės klasifikacijos kodus, tačiau apskaita kompiuterizuota iš dalies - išlaidų sąmatų vykdymo balansas (forma Nr.1) sudaroma rankiniu būdu.

Rekomendacijos:

1. Užtikrinti, kad pavaldžių įstaigų žurnale-didžiojoje knygoje būtų atskirta debitorių ir kreditorių apskaita į atskiras subsąskaitas, kuriose atskirai atspindėtų skolų įstaigai ir įstaigos skolų debeto ir kredito apyvartos.

2. Sudarant finansinę atskaitomybę, tvarkant apskaitą bei naudojant lėšas vadovautis tai reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis ir užtikrinti, kad audito metu nurodyti pažeidimai ateityje nepasikartotų.

3. Tikslinga spręsti klausimą iš esmės dėl galimybių biudžetinėse įstaigose naudoti unifikuotas kompiuterines apskaitos sistemas, kurios būtų suderintos su veikiančia Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistema.

4. Užtikrinti efektyvią vidaus kontrolę.

Finansinio audito 1-ojo departamento direktorė

Laima Šipkauskienė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Marjana Vilkevičienė

Vyresnioji valstybinė auditorė

Regina Vitėnaitė

Susipažinome:

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie
Finansų ministerijos viršininkė

Violeta Latvienė
2003-03-

Finansų skyriaus vedėja

Janina Viltrakiene
2003-03-